

PRESENTACIÓ

El lector té a les seves mans un número de la revista **Papers** força singular. El seu contingut està orientat a proposar reflexions i debats que emergeixen en diferents àmbits i des de diferents enfocaments sobre la forma de transformar les nostres ciutats, els nostres territoris.

“Discursos emergents per a un nou urbanisme” és fruit d’un debat que es va suscitar en el si del Consell de Redacció de la nostra revista i que apuntava cap a la necessitat de repensar la manera de fer urbanisme. Calia incidir no tant en camps tradicionals sobre els quals ha treballat l’urbanisme, sinó més aviat en visions i metodologies alternatives.

Amb aquest criteri, el polític Xavier Boneta, que ha dirigit el número, ens proposa uns continguts que estan orientats per aquests principis de singularitat i de transversalitat. L’urbanisme –potser com en les millors etapes de la seva història, començant per l’etapa fundacional d’Ildefons Cerdà– està experimentant una transformació radical. I això es dona en una triple direcció: la temàtica, la instrumental i la disciplinar. Canvia l’objecte d’anàlisi, canvien els instruments d’intervenció i canvia la mateixa disciplina urbanística, fent-se cada vegada més oberta i permeable a altres tradicions analítiques, com la ciència política, l’economia o la biologia, i anant a la recerca del que Boneta proposa com una recuperació del caràcter polític i el sentit original d’instrument de transformació social.

L’urbanisme es planteja avui de nou en clau crítica. Com escriu José Fariña en el seu treball introductori titulat “Ciutat global *versus* ciutat local”, aquest nou replantejament disciplinar cal fer-lo recuperant la proximitat cultural i ecològica, i sempre tenint present que l’essència de la ciutat es troba en l’espai públic. Cal lluitar contra una visió simplificadora de la nova cultura global capaç de “deixar reduïda la imatge de la ciutat a cent quaranta caràcters”. I apunta el que serà un fil conductor de tot aquest número: la necessitat de trobar una nova governança local.

De la mateixa manera, el nou urbanisme explora noves formes d’intervenció i nous instruments relacionats o no amb el planejament. Val a dir que la mateixa naturalesa del pla ha canviat. La visió de la zonificació tradicional es basava en la cerca d’economies d’aglomeració que presuposaven l’obtenció de rendiments creixents associats a l’escala urbana o a l’especialització productiva. Des de mitjan anys vuitanta del segle xx es generalitzen noves vies d’obtenció de rendiments creixents relacionades amb noves vies d’obtenció d’economies externes. I d’aquí sorgiran noves aproximacions, com la basada en l’economia del coneixement o en les economies de xarxa. L’urbanisme ha d’integrar aquestes noves perspectives. La producció flexible substitueix la producció fordista, l’urbanisme zonificador tradicional ha de donar pas a un nou urbanisme que incideix més en la forma de produir que en la pròpia naturalesa d’allò que es produeix.

Finalment, és impensable abordar un nou urbanisme si no és en clau de sostenibilitat. Sostenibilitat econòmica, sostenibilitat social i sostenibilitat ambiental. L'economia i les finances no han de ser vistes com una restricció a l'acció urbanitzadora. Al contrari: són eines que han de facilitar la planificació urbanística.

No voldria tancar aquesta presentació sense identificar també un dels temes recurrents en aquest número. La relació entre planejament urbanístic i crisi econòmica en l'urbanisme espanyol i català recents. Els canvis legislatius dels anys 1997 i 1998 que afecten el règim de sòl i les valoracions obriran la porta a un dels episodis més aguts i persistents de bombolla especulativa. Cal adoptar regles urbanístiques clares i eficaces que evitin la repetició d'aquests errors.

JOAN TRULLÉN
Director de *Papers*